

22.4.1991

Dva dubnové víkendy patřily opět v Rakovníku přehlídce amaterských divadelních souborů XV. Wintrově Rakovníku. Tentokrát se o konání zasloužili především místní pořadatelé nově koncipované organizace Kulturní centrum a tradiční domácí soubor TYL. Dříve obvyklá finanční i odborná pomoc ze strany SKKS chyběla, přesto se podařilo uskutečnit v Tylově divadle čtyři soutěžní večery a jeden pátý závěrečný s hostem přehlídky. Původně bylo do soutěže přihlášeno pět souborů, ale DS Havlíček z Neratovic, který měl uvést Hubačovu Generálku, se z vážných důvodů nemohl zúčastnit.

Přehlídka začínala ve čtvrtek 11.dubna průvodem divadelníků v kostýmech městem, večer pak divadelní soubor Scéna z Kralup na Vltavou uvedl aktovku Ladislava Smočka Bludiště, 13.dubna uvedlo Studio mladých divadelního souboru Tyl Říčany hru Josého Triany Noc vrahů, téhož dne uvedl soubor Tyl Říčany komedii Wolfganga Kohlhause a Rity Zimmerové Čert nikdy nespí aneb Ryba ve čtyřech, 19.dubna uvedlo Dividýlko Slaný kabaretní představení Večeře a Thálií. Mimo soutěž vystoupil host přehlídky divadelní soubor Dialog z Plzně s aktovkou Václava Havla nazvanou Protest a s aktovkou Pavla Kohouta Atest.

Ačkoliv dramaturgie přehlídky byla tentokrát diktována současnou společenskou situací, která neumožnila široký výběr - nebylo totiž z čeho vybírat, přece jen se sešlo čtyři zajímavé a žánrově rozdílné soutěžní textové předlohy. Smočkova absurdní aktovka Bludiště, napsaná v šedesátých letech, Trianova psychodrama Noc vrahů, moritát dvou německých autorů Čert nikdy nespí aneb Ryba ve čtyřech napsaná rovněž v šedesátých letech a kabaret Dividýlka Večeře s Thálií, k němuž se Dividýlko, po asi osmi letech, kdy jej uvedlo poprvé, zase vrátilo, ovšem v inovované podobě. Začneme-li u Dividýlka, tak na první pohled by to mohlo vypadat vzhledem k době vzniku, že se žhavá současnost nebude konat. V podobě politického úvodníku, jak bylo dříve zvykem, se skutečně nekonalo. Společenská situace je natolik převratná a zároveň nepřehledná, že na ni zatím neexistují ani politické vtipy, jimiž je



český národ tak proslulý. Překotnost vývoje, šoky nejružnějšího druhu, které se nám snášejí na hlavu, nepřetržitý příliv informací různého druhu i kvality, to všechno odvádí pozornost od divadla. Ale i v tomto chaosu krystalizují některé charakteristické rysy doby. Např. zoufalá potřeba obranné látky proti starosti, nejistotě a strachu z budoucnosti. Tou brannou látkou je smích, vyvoláný humorem, v němž je obsažena inteligence, moudrost, nadhled a dovednost. Vrací totiž člověku víru v možnost, aby díky těmto vlastnostem našel cestu k překonávání životních překážek. Z tohoto úhlu pohledu se právě kabaretní představení *Dividýlka* vůbec nejevilo jako ohřátá před osmi lety uvařená kaše. Díky autorskému, dramaturgickému, hereckému, hudebnímu a režijnímu vkladu, díky vrstevnatosti humoru i bystrosti a sebranosti celého kolektivu vznikl celek, který poskytuje současnému divákovi dostatek oné obranné látky proti strachu.

Podobný případ, tentokrát v podobě uzavřeného příběhu tří sester Heckerdorfových a jejich sluhy, je inscenace morytátu Wolfganga Hohlhaase a Rity Zimmerové *Čert nikdy nespí aneb Ryba ve čtyřech*, v nastudování souboru Tyl z Říčan v režii Otakara Bachury a Jaroslava Vágnera j.h. Původně kramářská píseň, napsaná podle skutečné události, z níž později vznikla nejprve rozúlasová a potom divadelní hra o smutném konci k němuž vede lidská hrabivost, byla a jak současná krystalizace ukazuje, stále je - tvrdě aktuální. Dramaturgická, režijní i herecká práce na inscenaci projevující se v přesném stylovém vymezení tragikomické nadsázky, vyúsťuje v tomto případě do černého humoru, který na ruby obráceným postupem - vzájemným se vyvražděním obou protilehlých stran, vyvolává v divákovi osvobozující smích. Je třeba podtrhnout, že v obou případech - jak *Večeře s Thálií*, tak *Ryba ve čtyřech*, základní podmínkou vzniku oné obranné látky proti strachu je nadprůměrná úroveň herecké a režijní práce.

Neméně charakteristickým rysem současné doby je mimořádně kritický pohled mladé generace na činy a minulost otců. Průběh naší něžné revoluce i její následky jsou toho nesporným důkazem. Starší hra kubánského dramatika José Triany *Noc vražd* má totéž základní téma, zpracované atraktivní formou jevištního psychodramatu. Při sourozenci tu hrají hru na zavraždění svých rodičů, při níž znovu ožívají konfliktní situace, k nimž v rodině docházelo a dochází. Složitý půdorys představení, které se odehrává ve třech rovinách - realita, hra a z ní se rodící osvobozující poznání - staví režisérovi představení Karlu Purkarovi i Ireně Bláhové, Janě Sedláčkové a Ladislavu Musilovi, mladým členům Studia divadelního souboru Tyl v Říčanech, do cesty řadu překážek, způsobených značnou náročností autorovy předlohy a zatím ní nezkušenosti začínajících mladých interpretů. Přesto je výsledek jejich zápasu s autorovou předlohou potěšitelný v tom, že příběh je zpracován přehledně a přechody z reality do hry a ze hry do reality jsou čitelné. Třetí rovina je zatím jen částečně naznačena a její zvyraznění a prohloubení souvisí s celkovým prohlubováním herecké práce mladých a nadějných interpretů pod režisérským vedením.



Nejkomplikovanějším případem XV. Wintrova Rakovníka ~~je~~ byla inscenace Smočkovy aktovky Bludiště v nastudování divadelního souboru Scéna z Kralup nad Vltavou v režii Vladimíra Procházky. Hry, která vznikla v šedesátých letech v proudu české absurdní dramatiky, se kralupský soubor chopil na podzim roku 1989 a udržel ji na repertoáru, až do letošního jara. V době, kdy inscenace vznikla, byla aktualita textové předlohy nesporná. Ale do dnešního dne se společenská situace změnila. Aby inscenace získala vazbu na současnost, by bylo třeba využít dvou hlavních dramatických postav - Vrátného a Muže a posunout výklad těchto postav blíže k současnosti. Kralupský soubor, už dnes o této možnosti ví, ale zatím se nepodařilo ji konkrétně realizovat. V souvislosti s posunutím výkladu těchto dvou postav by bylo nutno udělat i některé další změny např. ve scénografii i v dění za ohradou bludiště. Myslím, že kralupský soubor by byl díky dobré herecké úrovni takového posunu ve výkladu Smočkovy hry schopen.

Vzhledem k uvedenému, odborná porota navrhla řadu ocenění a doporučení. Vítězem přehlídky se stal DS Dividýlko ze Slaného a současně i obdržel doporučení na 61. Jiráskův Hronov. To na prvním místě. Na druhém místě porota navrhla DS Tyla Říčany s představením hry Čert nikdy nespí, aneb Ryba ve čtyřech.

Wintrův Rakovník skbnčil. Ukázal mimo jiné, jak je dnes obtížné dělat divadlo a zvláště pak amatérské a kolik překážek je třeba zdolat, než vznikne dobré a současné představení, které si najde svého diváka. A právě divácký nezájem, dnes tak běžný, patřil i k průvodnímu jevu této přehlídky. Soubory a pořadatelé však věří, což prokázalo i představení Dividýlka, že je to jen jev pouze přechodný, a že se brzy tento stav překoná.